

Ukraina pakub avastamist ja äratundmist

Kristiina Viiron

Mis meelitab inimesi sõitma Ukrainasse, Krimmi? Päike, Must meri, Jalta - arvab tõenäoliselt enamik meist. Kui aga reisi sihtkohaks on hoopiski pisike külake sisemaal, kus veekogu polegi ja sõit võetakse ette märtsikuus, peab magnet olema muu. Miks muidu võtab mõni Ukraina tee jalge alla teist, kolmandat ja isegi üheteistkümnendat korda, tüdimata päevadepikkusest loksutavast bussireisist?

Enne reisi algust ei teadnud siinkirjutaja ning Nädalise kujundaja Jaanika Koll sellele küsimusele vastust. Tegelikult pole me kindlad, kas teame seda praegugi, kuid üks on selge – ka meie oleme valmis uuesti sõitma.

17. märtsi varahommik on Tallinnasse, meie reisi alguspunkti kokku toonud erineva tegevusalaga inimesi kogu Eestist. On kooliõpilasi, talunikke, ajakirjanikke, õpetajaid, kultuuritöötajaid – kokku 20 reisikaaslast. Tervet väge juhib Rakvere õpetaja Piret Laidroo, kelle süda ja hing paistavad Ukrainale, eriti Krimmile kuuluvatki. Tema asutabki end üheteistkümnendat korda sinnakanti sõitma.

Kingitus jääb piiril üle andmata

Pambud-pakid (mille seas on ka hulgaliselt kraami Krimmi eestlaste asunduse elanikele) bussi pagasiruumi toppinud, läheb sõiduks. Piret hoiatab meid Poola-Ukraina piiripunktide eest, kus võib oodata kõike – mitmetunnilist passimist, kottide lahtivõtmist jne. Igaks juhuks jagab ta reisijate vahel laiali kingituseks kaasavõetud eestikeelsed ajakirjad. Et toll ei ihkaks neile hõm-

ja tema silme all ei sõanda piirivalvur kinki vastu võtta. “Ukraina on kõvasti korruptsiooni vastu võitlema hakanud,” teab Piret. Igatahes pääseme kahe tunniga, mis olevat tõeliselt kiire aeg.

Esimene pood, kus raha vahetada saab, ja bensiinijaam paistavad olevat kohalike penide kogunemiskohaks. Nad liputavad väga sõbralikult saba ja piiravad meie bussi nagu tänavalapsed Viru hotelli juures. Nii mõnigi meist pöördub bussi tagasi, et koertele midagi suupärast tuua.

Õo veedame bussis

Kaupluses asuvas valutavahetuspunktis on osa meist kaasavõetud dollarid või eurod juba grivnadeks vahetanud ja takseerib hindu ja pakutavat. Pood nagu üks pisike pood Eestiski, kus kõike müügil toidukaubast sukkpüksteni. Napsist, mille hind meie jaoks harjumatu madal on, rääkimata. Et eesootav öine sõit kiiremini sujuks, saavad esimesed grivnad *medovka-pertsovka* (mee- ja pipraviin) vastu vahetatud.

Teeolud pole Ukrainas just kiita. Maanteed on suhteliselt kitsad, kuid see-eest käib kõrva ehitus- ja remonditöö

Hommiku-udus Kiiev. Enne tiptundi on liiklus hõre. Päeval autode arv mitmekordistub.

JAANIKA KOLLI fotod

sutatud piprapekk, pelmeenid, ohtralt sibulat ja küüslauku. Kenad teenindajapiigad viskavad Eesti meestele silma. Kahjuks aega napib ning meid ootab pikk öine sõit läbi Ukraina Kiievi poole.

Päev algab Kiievi vaksalis

Kes öö otsa bussiga sõitnud, teab, mida “soidumõnu” tähendab. Seepärast ei tunnugi kella kuune äratus sugugi ülekohtuselt varasena. Oleme jõudnud Kiievisse

gevus. Näib, et leidub teisi, kel pole võimalik end mujal kui raudteejaama peldikus kasida. Naised korrastavad soenguid, värvivad silmi ja huuli, pesevad hambaid. Meie ka, sest alles lõuna paiku on lootust hotelli pääseda. Sinnamaani on aga mitu tundi.

Kolame Kiievi laial ja avaral peatänaval *Khrechatykul*, põikame sisse Bessaraabia turule, kus kaupmehed alles pakutavat lettidele laavad

ukrainapärasest toitu – varreenikuid liha, kohupiima ja moosiga ning muidugi ka borši.

Edasi minnes leiame end Ukraina-Vene 1654. aasta ühinemise monumendi juures kõrgel Dnepri kaldal, kust avaneb linnale suurepärase vaade. Turiste peibutab tuviparvega vanamees, kes pakub linde paari grivna (1 grivna on umbes 2,3 krooni) eest pildistamiseks. “Need on Odessa filmistudiodid ära

läheb nendele toidu ostmiseks.” Koolitüdrukud Katrina ja Liina lasevadki end ära rääkida ning hoiavad tuvisid küll kätel, küll pea peal. Tänavatel meelitavad turiste kasakakostüümis moosekandid. Nemad on huvitatud ka Eesti rahast, mida Ukrainas vahetada ei saa.

Veel põikame läbi Sofia katedraalist. Viirukilõhn, papi laulev palvus, risti ette löövad ja põlvitavad inimesed,

piiril üle andmata

Pambud-pakid (mille seas on ka hulgaliselt kraami Krimmi eestlaste asunduse elanikele) bussi pagasiruumi toppinud, läheb söiduks. Piiret hoiatab meid Poola-Ukraina piiripunktide eest, kus võib oodata kõike – mitmetunnist passimist, kottide lahtivõtmist jne. Igaks juhaks jagab ta reisijate vahel laiali kingituseks kaasavõetud eestikeelsed ajakirjad. Et toll ei ihuks neile hammast, see on teie lugemislektüür, selgitab ta.

Piiripunktides, ime küll, sujub kõik lodusalt. Vaid leedukas tahab teada reisi põhjust (kultuurisuhted). Selle peale muutub ta ametnikule kohatult lõbusaks ja hüüab valjuhäälselt üle bussi: "Ah-haa! Jooma lähete!"

Ukraina naljakalt laia-äärelise mütsiga piirivalvurid meid ei kimbuta. Kuigi seda võimalust on teadjamad ette näinud ja pisikese kingituse seadusesilmale valmiski pannud. Kahjuks jääb pistis üle andmata, sest piiripunkti ilmub kõrge ülemus

du ja pakutavat. Poos nagu üks pisike pood Eestiski, kus kõike müügil toidukaubast sukkpüksteni. Napsist, mille hind meie jaoks harjumatu madal on, rääkimata. Et eesootav öine sõit kiiremini sujuks, saavad esimesed grivnad *medovka-pertsovka* (mee- ja pipraviin) vastu vahetatud.

Teeolud pole Ukrainas just kiita. Maanteed on suhteliselt kitsad, kuid see-eest käib kõva ehitus- ja remonditöö ning on loota, et aja möödudes muutuvad olud märksa paremaks. Veel ei ilmuta keegi meist ka unisuse märke ning rappuv buss ei häiri kedagi.

Kehakinnitamiseks peame pärast mõnetunnist sõitu kinni teeäärse söögikoha. Tõepoolest oleme Ukrainas, sest kes WCd otsib, peab petuma. Asjale saab minna mõnikümme meetrit eemale metsa sisse ehitatud betoonist kempsu, kus veest ei maksa unistadagi. Samuti istumisest, oma asi tuleb ajada kükitades.

Aga toit selles söögikohas maitseb hästi – šašlõkk, suit-

sutatud piprapekk, pelmeenid, ohtralt sibulat ja küüslauku. Kenad teenindajapiigad viskavad Eesti meestele silma. Kahjuks aega napib ning meid ootab pikk öine sõit läbi Ukraina Kiievi poole.

Päev algab Kiievi vaksalis

Kes öö otsa bussiga sõitnud, teab, mida "sõidumõnu" tähendab. Seepärast ei tundugi kella kuuene äratus sugugi ülekohtuselt varasena. Oleme jõudnud Kiievisse, Ukraina pealinna, mis alustamas oma tötakat päeva. Esialgu vurab masinad tänavatel veel üsna hõredalt ning saame viperusteta sõita Kiievi vaksalisse.

Varahommikune vaksal kihab rahvast. Rongilt ja rongile tõtlejad sagivad pambud seljas, taksojuhid pakuvad "Taksi, taksi!", siinsamas nuusutab räpane poisike midagi varrukast ja poeb siis aiavõlgust agulimajade vahele. Soliidsed mantlites ja diplomaadikohvritega härasmehed ajavad oma diili.

Ka vaksali tualettruumi käib samasugune vilgas te-

gevus. Näib, et leidub teisi, kel pole võimalik end mujal kui raudteejaama peldikus kasida. Naised korrastavad soenguid, värvivad silmi ja huuli, pesevad hambaid. Meie ka, sest alles lõuna paiku on lootust hotelli pääseda. Sinnamaani on aga mitu tundi.

Kolame Kiievi laial ja aval peatänaval *Khrechatykul*, põikame sisse Bessaraabia turule, kus kaupmehed alles pakutavat lettidele laovad. Imetleme üliuhkeid suuri lillekimpe, mille hind küünib 1000 Eesti kroonini. Tõmmud poisid kõrvalletist pakuvad meile maitsemiseks pähkleid ja kuivatatud puuvilju.

Tegelikult näpistab meid aga tõsine nälg ning suundume söögikoha otsingule, mis varase kellaaja tõttu aga tõsiselt pähklikosutub. Lõpuks leiame mingi plastlaudade ja toolidega söögikoha, mis meie ettekujutuste kafeinajale ei vasta, kuid õnneks pakuvad nad

Tõmmud poisid Bessaraabia turul pakuvad pähkleid, kuivatatud puuvilju ja maitseaineid.

Taebela kutsekooli tüdrukud Katrina Sepp ja Liina Sündema ning Odessa filmistuudio õpetatud tuvid.

ukrainapärast toitu – vaarenikuid liha, kohupiima ja moosiga ning muidugi ka borši.

Edasi minnes leiame end Ukraina-Vene 1654. aasta ühinemise monumendi juures kõrgel Dnepri kaldal, kust avaneb linnale suurepärase vaade. Turiste peibutab tuviparvega vanamees, kes pakub linde paari grivna (1 grivna on umbes 2,3 krooni) eest pildistamiseks. "Need on Odessa filmistuudio õpetatud tuvid," räägib ta. "Raha

läheb nendele toidu ostmiseks." Koolitüdrukud Katrina ja Liina lasevadki end ära rääkida ning hoiavad tuvisid küll kätel, küll pea peal. Tänavatel meelitavad turiste kasakakostüümis moosekandid. Nemad on huvitatud ka Eesti rahast, mida Ukrainas vahetada ei saa.

Veel põikame läbi Sofia katedraalist. Viirukilõhn, papi laulev palvus, risti ette löövad ja põlvitavad inimesed, ühtmoodi koos noored ja vanad. (Järgneb)

"Poite, kazaki!" kutsus moosekant turiste laulma ja pildistama. Lisaks on tal jagada mitmeid rekvisiite. Ukraina vapi on ta pikku pistnud. Järgemaa ajakirjanikule Kaarel Aluoja